

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE
Dias Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

ADMINISTRACIÓ:

St. Bernat, 5, Pral. 2.^a
CIUTAT DE MALLORCA
Administrador: Juan Riuort.

LA AURORA

A ON LA VENEN?

A Manacor: Ca-mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.
A Palma: Llibreria d'En Guasp Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria de N^o Ernest Frau, Brossa.—Llibreria Amengual y Muntaner.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes a nes qui s'ho guany

Els Parlamentaris regionalistes a País

Per Catalunya i l'Espanya Gran

(acabament)

La unitat per la federació

Al Madrid polític ha estat axioma per combatre els moviments regionalistes, que la unitat per uniformitat fa forts els pobles i en canvi la unitat per federació els debilita. Això podia ésser sostingut amb alguna apariencia de sinceritat abans de la guerra actual, avui no. Perquè, sigui el que es vulgui el judici a formar sobre les causes, desenrotlló i desenllaç probable de la guerra actual, ningú pot deixar de veure en l'acció dels imperis centrals el cas de unitat, de coordinació, d'aprofitament de totes les energies més formidable i meravellós que la historia haurà registrat fins ara. El màxim de cohesió coincideix amb el màxim de federalisme. Entre Alemanya i Austria-Hongria sumen més parlaments, més assemblees legislatives que tots els altres Estats plegats d'Europa; tants règims jurídics civils i administratius com grans províncies; quasi tantes llengües oficials com llengües parlades dins de les seves fronteres.

Aquesta guerra és el triomf del valor unitiu, cohesionant del nacionalisme i l'autonomia. Aqueixes colònies angleses, grans com imperis, lliures com Estats independents, que quan nosaltres les retriem per basar-hi reivindicacions d'autonomia a favor de les colònies espanyoles eren titllades a Madrid de pobles separats i separatistes, aqueixes colònies aporten avui en esforç heroic a la metròpoli, a Anglaterra, tants exèrcits i naus i milions, com Espanya, per haver-se resistit a l'autonomia, va haver d'invertir, de gastar, en perdre totes les seves. Aquesta Austria que semblava pròxima a desfer-se per les lluites entre alguns dels seus pobles, els està veient a tots rivalitzar en heroisme, perquè al defensar l'imperi defensen ensems la seva llibertat, les seves institucions, la seva llengua. Alemanya, que havia ensajat una política assimilista en la seva petita secció polonesa de la Prússia, ha après aquesta magna lliçó de coses i l'aplica obrint a Varsovia tot just ocupada una Universitat polonesa on regni com sobirana la llengua fins ara proscripita de Polònia. França parla de reconstituir les antigues personalitats regionals. I Rússia ja no s'atura a la Universitat, ofereix a Polònia l'autonomia i escoles poloneses en tots els graus, des de l'elemental a les facultats majors. Que els canons són certament una força, però també ho són les idees motrius dels pobles, els sentiments acumulats al davallar dels segles, i aqueixes concrecions supremes de l'espiritualitat de les races que són les llengües.

Es així com aqueixa Espanya menor d'ara pot devenir una Espanya gran, una Iberia renaixent, i pot aspirar en la nova constitució internacional a destinacions més esplendoroses, a aglutinar l'estol de pobles americans fills de Castella i Portugal, ajudant-los a salvar-se del gran perill que els amenaça: el perill d'ésser absorbits, cultural, econòmic i políticament, pel gran Estat

que va a bassegant avui tota la riquesa d'Europa i es prepara per heretar-ne la força d'imperi la hegemonia mundial.

Treballant per l'Espanya menor

Perquè, perquè estem posseïts d'aquests ideals, perquè tenim la plena consciència de que les nostres reivindicacions titllades de localistes són el camí únic d'assolir-los, el fet de deixar passar el govern anterior la ocasió d'aixecar amunt la potencia econòmica i industrial de Espanya, primer pas per aixecar la seva potencia militar i política; va causar-nos una decepció tan fonda, que encara avui a Madrid no se l'expliquen, la troben desproporcionada i injusta, i hi basen tot un procés d'ingratitude. Però trobem més revolts els intents de persecució contra la llengua i les institucions culturals de Catalunya que s'han produït des de la constitució del Govern actual.

Si els catalans miréssim només l'aspecte nacionalista, l'interès immediat de la nostra llengua, hauríem d'estar contents de l'Acadèmia i dels vents de fronda que s'alcen a Madrid per les coses de Catalunya. No hi ha un sol cas en la historia de que les forces polítiques, per grans que siguin, hagin en lluita oberta triomfat de les forces espirituals d'un poble. La persecució enforteix, abranda els entusiasmes, crea els moments sentimentals en que homes i pobles es sobreposen als seus vicis i s'aixequen a les solidaritats triomfants. Les llengües són vençudes en la pau i per la penetració pacífica; mai per la guerra, mai per la imposició. Els homes mateixos que en anys de inconsciència s'entreguen voluntariament a l'ús d'una altra llengua, el dia que es vol imposar-la per un acte de poder, es revoltent contra la violència i es peneixen de la desnacionalització que consentien.

Perquè a l'hora de l'encasellat, estimulant defeccions i explotant odís personals i de grup, han reunit a la Porta del Sol i posat de la seva banda els representants d'unes quantes forces polítiques catalanes més o menys necessitades de substituir la investidura del còs electoral per la del ministre encarregat de fabricar diputats de Reial Ordre, es creuen a Madrid haver guanyat ja una gran batalla política i haver ajornat indefinidament la solució dels problemes plantejats per Catalunya. Trista batalla aquesta i tristos governants els que puguin fer-se un honor d'aixamplar novament a terres ja redimides la taca d'aquella Espanya electoral negra condemnada per tots els patriotes. No'ls regategem gens aquest honor, però sàpiguen que al guanyar-lo, al conquistar per aqueixa política uns quants homes, no les forces patriòtiques que aquests homes representen, fan a Espanya un dany gravíssim: el de sembrar en la consciència dels catalans, ja prou sollicitats per tots els radicalismes, el dubte de si serà o no possible per la evolució normal dins del règim establert, donar satisfacció a les aspiracions de Catalunya.

La única solució

No es facin a Madrid il·lusions; la qüestió de Catalunya no es resoldrà amb violències, ni amb Kulturkampf, ni amb traïcions d'antics patriotes, ni amb habilitats polítiques de governants mestres en guanyar eleccions emprasant

electors contraris i distribuïnt amb violació de totes les lleis els favors i les amenaces. L'única solució és una franca i completa autonomia. Establir-la anar a la consecració federativa de la llibertat de tots els pobles peninsulars, és començar l'Espanya gran. Seguir el camí emprès és treballar per una Espanya més debíl, més dividida, més disminuïda cada dia.

No ho oblidin els pocs homes que concentren en les seves mans la realitat i per tant, la responsabilitat de tot el poder polític d'Espanya. Quan es governa un poble, per modest que sigui, en hores supremes de la historia, no hi ha dret a la mediocritat. Restar absorbit per les feines menors de la política encastat a terra sense altre horitzó que el de la cinia administrativa és un crim de lesa patria.

Han de sentir l'excepcionalitat del moment. Han de saber aixecar al nivell d'aquesta excepcionalitat les reformes els actes de govern. Han de comprendre que les utopies dels períodes plàcids devenen realitats associables, programes immediatament realitzables en aquestes hores senyalades, i han d'enlairar-se a visions altes, a concepcions fortes, despertant en el poble la vibració dels ideals que preparen les transformacions renovadores.

Aq. esta és l'hora gran, l'hora heròica que passa. Si passa inútilment com totes es altres per Espanya, haurem comert quan menys nosaltres senyalant-la, anunciant-la directament, en aquesta paralisi crònica de les Corts, a les representacions supremes de l'Estat i a la opinió d'Espanya entera.

Barcelona, març de 1916.—Raimón d'Abadal, marquès d'Alèlla, Frederic Rahola, Lluís Sedó, Leonci Soler i March, Senadors del Regne. Josep Bertran i Musitu, Eusebi Bertrand i Serra, Francesc d'A. Cambó, marques de Camps, Manuel Farguell i de Magarola, Lluís Ferrer-Vidal i de Soler, Joan Garriga Massó, Bonaventura M.ª Plaça, Pere Rahola, Albert Rusiñol, Joan Ventosa i Calvell, Narcís Verdager i Callís, Diputats a Corts.

Blasfèmies a rois

Les amolla damunt es paperot *La Voz del Pueblo* dissapte passat un qui gollà que se firma *Liberto Luz* i que és més que un esclau de sa fosca, vui dir, un sogueu de satànès, que com tots es dimonis i condemnats d'infern, no sab més que blasfemar i etzibar gargais i pennaes contra Deu. Es molt propi de republicanetxos com es pifolers que empastissen es paperot republicà, que és sa cosa més magre, xeuba, potència i escanyada que vos pogueu imaginar. Moltes de setmanes ni el mos miram an es paperot perquè sol tenir sempre tan poc saborino com fava-parada freda. Diumenge per casualidad e-hi passarem la vista, e-hi afinam un títol que deia *Embrollo Catòlico*, i va ésser un raig, un brant de blasfèmies, barbaridats, doís i arriesses lo més ferest, baldrumer i toixarrut. Comensa per dir que si Deu crià s'homo «s'obra li sortí malament», i «sa seua sabiduria infinita queda mal parada; perquè si es seu sebre no tengués fi, ja hauria previst lo malament que li havia d'anar». «Se poren dir més doís i més blasfèmies en tan poques paraules? Dificilment. De manera que ni

Deu es infinitament sabi ni sabia lo que's feia criant s'homo, ni veia lo que de s'homo li havia de venir? ¡Germanet republicanetxo! ¿qui vos ha enganat? ¿com no hu veis que això no són més que gargais que tirau a sa cara de Deu i que vos cauen damunt de ple, i que, si no vos ne penediu, i no endemanau i alcansau perdó, vos afonaràn per a sempre dins l'infern?

I segueix s'escrigadoretxo barrufetenc blasfemant a la descosida, dient que Deu amb «so despuiar» Adan i Eva «des dons que los havia donat» en càstic d'aquells haver pecat, «cometé s'injusticia d'inculpar es tros de materia que es obra de sa seva equivocació». De manera que Deu «és injust i s'equivoca»? ¡E-hu veis, escrigadoretxo de la buina, con En Barrufet ja vos té enforcat i blasfemau com qualsevol dimoni de l'infern? ¡Deu injust! ¡Deu equivocarse! ¡Es vostro carabassenc! ¿Vol dir Adan i Eva no eren responsables de sa desobediencia feresta que havien comesa rompentes precepte Deu les havia posat de que no menjassen de sa fruita prohibida? ¿De manera que s'homo no es responsable de lo que fa? Si, això és sa teoria des defensors moderns de sa llibertat humana! Defensen sa llibertat humana negant-la. No defensen sa llibertat sino s'impunitat; ells volen fer lo que les doni la gana, viure com aquell qui grufen, com es cavalls i es muls, que diu la Sagrada Escripura, i que llavò no hi haja una Mà Poderosa que los castic, que los aplic la llei! Així defensen aqueix noinguns sa llibertat humana, negant-la, posant s'homo a llivell de ses besties! I així vé a fér aqueix cara-de-poca-cosa que blasfema dissapte passat damunt es paperot republicà, negant que Deu, després d'aver-mos fets «lliures», mos pugua castigar i condemnar si no cumplim sa llei santíssima. Mes avall arriba a s'extrem de dir an es qui creim en Deu: «Segurament es vostro Deu és poc més poc manco com jo». ¿Qué li hem de dir a un poc alata que té pit per entaferrar tal blasfèmia? i per tractar d'ases tots es qui invocam Deu? I acaba aquest gran cap-clos per negar s'existència de Deu personal; nega que Deu sia cap persona, que premii es bons i castigui es dolents; sinó que diu que Deu és el mon, totes ses coses que existeixen, i que tot es bo i recte i a sen endret. De manera que es conjunt de totes ses coses, això és, es Deu d'aqueix gran carabassenc que se firma *Liberto Luz* damunt es paperot republicà. Bon profit vos fassa, germanet! i anau alerta an aqueix genois vostros, que si les vos comensau a plomar amb tantes de trevelades perillada dur-vos un mal resultat!

Ses eleccions de demà

Demà són ses eleccions de diputats a Corts. Per Mallorca que pot elegir cinc diputats, se presenten sis candidats: D. Antoni Maura, D. Alexandre Rosselló, D. Jusep Sociés, el Sr. Comte de Sallent, un fill des General Weiler i D. Juan Valenzuela, tots persones molt dignes, prescindint de ses idees polítiques d'alguns, que no mos agraden gota per amor de sa ronya que han duita dins Espanya. De manera que es Conservadors o datistes presenten dos candidats i se son oferits a votar ademés D. Antoni Maura; és Govern no-

més en presenta dos per no dificultar, diuen, ni de lluny es triomf d'En Mauri, que seria vertaderament una vergonya per Mallorca, si D. Antoni no sortís Diputat per aquí. Però llavò hi ha D. Juan Valenzuela, que es partit Liberal de Mallorca no el pot veure amb uis que tenga, lo qual no mos sabem explicar satisfactoriament, allà on aquest senyor no s'és aturat mai de fer bé a tothom que ha pogut servir amb tota sollicitut tots es qui li han demanat adjutori, conseguint per Mallorca coses que cap diputat mai havia conseguïdes, per exemple s'Arregle Parroquial, augmentant ses Parroquies de 38 que n'hi havia fins a 71, i llavò de vint a trenta Vicaries, noves, es profit de tot lo qual és en definitiva per centenars de famílies pobres, per tot Mallorca, en lo espiritual i en lo material. De manera que tot Mallorca, totes ses persones que s'interessèn p'és bé públic de Mallorca, p'és bé espiritual i p'és bé material tenen un deute davant D. Juan Valenzuela. Es de cors nobles agrair i regonèixer es favors, es beneficis rebuts, i correspondre-li en esser s'hora. ¿Convé que D. Juan Valenzuela torni esser Diputat? Per noltros es evident que convé a caramull, i h' h' creim recordant tot quant feu ell es temps que fou diputat. ¿Tal volta ara ha pogut no consegüir 2000 pessetes per s'obra de l'Esglesia de Sta. Catalina i 2000 pessetes per sa de Manacor? ¿I a mans de qui anirà a parar aqueixes 4000 pessetes? més que a mans des pobres. ¿ets obrers que fan feina an aqueixes esglesies? ¡O Mallorquins! recordau vos demà, quant aneu a tirar es vostro vot dins s'urna, de tot quant ha fet D. Juan Valenzuela per Mallorca, p'és bé espiritual i temporal de tot Mallorca, i obrau en conseqüència. No oblideu mai que s'ingratitud es molt lletja! molt lletja!

S'Ermita de Santa Lluçia de Manacor

Casi mitja hora lluny de Manacor, a sa part des Mitjorn, s'als a una montanya de 29979 metres sobre es nivell de la mar. Aquesta montanya es sa derrera de ses que formen sa serra que de *So Na Moixa* pren per *Sa Cabana* cap a Llodrà; i aquesta serra es una de ses ramificacions de sa cordillera des Mitjorn de Mallorca, que, comensant a Santanyi, atravessa en s'estenciò de devers 45 kilòmetres, es termes de Felanitx, de Manacor i Artà fins a sa badia d'Alcudia.

Sa montanyeta an-e que hem feta referencia se diu, de temps antic, es *Puig de Santa Lluçia*. Ademés de molts de documents particulars que l'anomenen així, hi ha, en es *Llibre de Determinacions des Consei*, s'acta de sa sessió celebrada el dia 14 de Juny del any 1652, a on consta que es Jurats i Consei, entre altres precaucions que varen prendre per evitar es contatge de sa pesta que s'era escampada per la major part des pobles de Mallorca, resolgueren destinar, en cas de necessitat, «ses cases del puig de Sta. Lluçia per hospital de es apesats.»

I de sa mateixa manera l'anomena s'acta de sa sessió del 17 de Jener de 1655, d'on copiam lo que segueix: «Item; fons proposat que pera mes «llustre de aquesta vila y moradors de «ella en persones de lletres han pensat «que seria cosa molt profitosa que tinguessen escola an el Puig de Santa «Lluçia i que pera fer la comoditat necessari per los estudiants hi a s'erta «persona que se ofereix a fer dos celles o cambres... noy hague resolució.»

En es sitgle XVII es Convent de Sant Vicens tenia en propietat un troç

des Puig de Santa Lluçia, pero el 28 d'Octubre de 1695 se'n va desprendre per escriptura d'establiment firmada del P. Prior, Fra Agustí Carbonell, a favor d'En Pera Valcaneres, en poder des notari Andreu Pont, reservant-se dotze lliures cens an el for de quatre i mig per cent, que sa Comunitat havia de cobrar cad'any es dia de Sant Miquel. Aquesta petita possessió, per tot voltant tancada de paret, confrontava amb sa cavalleria de *Llodrà*, amb *So'n Coletes* i amb algunes finques més de poca extensió, i consistia en quinze corterades i tres cortons de terra, conrò i garriga, que, perque era alou de sa *Torre dels Enagistes*, feia de cens un parel de galines cada any an es Collegi de Sant Ignaci de la vila de Pollensa, còme propietari que era d'aquesta cavalleria per sa renúncia que feu a son favor el noble P. Huc Berard quant professà en la Companyia de Jesús.

En Bartomeu Truyols i Servera, fii de Miquel i Ana, natural i veí de Manacor, l'any 1748 comprà aquelles quinze corterades i tres cortons an En Jaume Valceneres, qui les tenia de son pare Pere Valceneres, i acte seguit n'establí prop de set, de ses quinze, an es mateix venedor, amb cens reservatiu de tres lliures cada any cobradores el dia 29 de Setembre an el 5 per cent, i ademés cinc sous d'entrada, reservant-se també es camí indispensable per anar i venir a sa pesa remanent de devers nou corterades. D'aquesta pesa de terra o possessió anomenada *Puig de Santa Lluçia*, el dia 2 de Maig an feu donació pura, simple, perfecta, entre vius i de present, son efecte sortidora i irrevocable an ets ermitants de sa Congregació de Sant Pau de s'Ermita de la Santíssima Trinidad de Valldemosa, i en nom i representació de tots ells a s'ermita Martí de la Concepció, Superior d'aquella Comunitat, i an el M. I. Sr. D. Juan Despuig i Fortuny, Canonge de la Seu de Mallorca i protector de sa Congregació, i an es seus respectiu successors. Consta aquesta donació per escriptura que el 23 de Decembre autorisà es notari D. Andreu Gelabert, qui deixà consignat ademés que es piadós donant, coneguent ses virtuts d'ets ermitants, qui edifiquen amb son exemple es pobles a on viven, i desitjant que escampassen aquesta bon olor de santedat dins Manacor per honra i gloria de Deu, de la seua puríssima Mare concebuda sens màcula, de Sant Bartomeu apòstol, de Sant Antoni i Sant Pau de demés sants i santes i en sufragi de ses ànimes del Purgatori, feia aquesta renúncia o donació amb s'objecte de que se construís dalt es mateix *Puig de Santa Lluçia* una casa o habitació a on poguessen viure uns quants ermitants, i que tenia es pròposit de destinar amb el temps alguns cabals a millorar i augmentar es troç de terra donat, sensa que es seus successors poguessen mai per mai reclamar res d'aquests bens a s'Ermita, això és, a s'ermita Martí de la Concepció ni a D. Juan Despuig, Canonge i protector, ni an es successors d'un i altre en sos propis càrregs.

Acceptada sa donació amb permís del Rdm. Bisbe de la Diòcesi D. Josep de Zepeda, comensaren ets ermitants ses obres indispensables de construcció i habitació de sa casa i oratori, acomodant-s'hi totduna aquella petita comunitat de anacoretas, procedents de s'Ermita de Valldemosa, quedant així fundada l'any 1750 sa de Santa Lluçia, que prest havia de florir, com un verger de virtuts, per gloria de Deu i profit espiritual des moradors de Manacor. S'oratori públic de s'Ermita estava acabat l'any 1766; mes, quant tractaren de beneir-lo, sortiren alguns inconvenients, perque es beneficiats de la Parroquia temeren veure perjudicats es seus drets i atribucions, segons se desprèn de s'acta d'una sessió que ce-

lebrà la Rda. Comunitat, que al peu de la lletra diu així:

«Die 16 Ibre 1766»

«Convocats tots los Ecclesiàstichs de la Parroquia de Manacor p'el Doctor Miquel Vicens dient Reverendi «Frates aquí tinc una lisençia del Sr. «Bisba p' beneir la Ermita la q. podran «sentir, i vist lo contingut en dita lisençia, i que la bendició de dita Ermita podia causar perjudici a la Comunitat fons resolt q. el Doctor Joan «Jaume posas en scrit los inconvenients «q. la comunitat tenia, i que los enseñassen a los Ermitans i si conuenian «que se beneis la Ermita y si no conuenian, q. se prenguessen los medis possibles; la Comunitat p algun temps «no petis dañ algu cuios inconvenients se donaren per scrit al Dr. Miquel Vicens Pre y Rtor. de tot lo qual don «fe».

«Dr. Joan Jaume Pre y Arxiver».

No consten en es *Llibre de Determinacions* de la Rda. Comunitat aquests inconvenients, ni tampoc ses condicions o capitols que foren presentats an ets ermitans i an-e que fa referencia un ofici que aquests enviaren an el Bisbe, aiguent-li que a pesar d'haver ell donada lisençia perque el Rector beneis s'oratori novament construït, la Comunitat de Beneficiats volia que ets ermitans firmassen, antes quatre capitols que los havien presentat, i com ells no intentaven perjudicar en res a la Parroquia demanaven que S. S. Ilma. dispongués lo més convenient i que se fés sa bendició.

Resoltes totes ses dificultats, ets ermitans se pogueren aplicar contents i tranquils en aquella soledat a sa vida contemplativa, que és es fi principal des es seu Institut, sensa descuidar-se de conrar es troç de terra aprofitable que tenien, visquent així des seu treball i poguent destinar bona part de ses almoines que replegaven en sa capta que feien per ses possessions, a adornar s'oratori, aixampiar s'edifici i a fer un aujub i una clastra bastant gran, que servís d'entrada; aquesta clastra mostra encara a sa paret de man dreta sa data de 1770, composta amb pedretes aficades. Així idò aquells homes venerables, allunyats de sa populosa vila, vestits amb hàbit de penitencia i ocupats en s'oració i es treball, passaven santament es dies en aquell lloc solitari, a on no pujaven mes que persones devotes per visitar es santuari o es malalts de sa vista per implorar de Deu sa salut per intercessió de Santa Lluçia.

T.

N'Arnau

VI

Creis-me que, com fórem a sa cucua de St. Salvador, pantaixàvem a la vela i rojàvem de suor perque no feia un alè de vent. I ventura encara que no verem sa cara des sol fins que arribarem de tot, i mai s'ombra d'estiu es tan malambrosa com sa fitor des solei.

Pero si aspre i sobrega era estada sa pujada, delitosa, alegrívola, espléndida i grandiosament magnific fons es panorama que's presentà de tots vents allà dalt a sa nostra vista: el cel virginalment blau sensa una boira ni un niguleu per nat senyal; la mar enrandant a s'entrellum es paisatge desde sa Marina de Lluçmajor fins devers ses muntanyes d'Artà, tapant-mos es puig de Randa sa badia de Ciutat i aficant-se dins sa sublimitat de sa blavor del cel, per sa banda de mestràl i tramuntana ses cucues de Galatzó, Teix, Serra d'Aufabi, Puig major, Torrella, Lluç, Tomic i Formentor. Aqueix grandió revolte de Mar i muntanyes sobiranament blavenques i senyoretjantst, anava an es nostros peus tot es Pla de Mallorca que el contemplàvem de tots es vents allà avall per on-se-vaia mos

giràsem, tot ple de viles i de casetes d'escampadissa ensà i enllà, i amelle-rars i figuerals i pinars i clapes a l'uf de rostoi i goretis i garrigues, rendint tot aquell conjunt solemniíssim filial homenatge d'amor i acatament a l'emperatriu de cels i terra, Mare i Advocada de Nosaltes pecadors la Benaventurada sempre Verge Maria que esculli sa cucua d'aquest Puig de St. Salvador per reinar-hi escampant dons i gracies a balquena damunt tots es seus devots fills i vasalls, damunt tota Mallorca.

Com haguèrem escampada la vista una bona estona damunt aquell admirabilíssim panorama, ja des-suats i amb ses manxes des pit a tò, mos acostam a sa porteria des Santuari, tocam, obri sa porta un ermitanet amb una barba que li pegava part davall es pits, ple de serenitat i dolor. En Tòfol i En Miquel el coneixien i li feren una escomesa ben coral, i mos acompanya a l'esglesia i fins an es peus de sa veneranda figura de la Mare de Deu, rendint-li tots es nostro homenatge d'amor i devoció filial, que mos sortia de lo més endins des cor. Dites totes ses *Salves* i *Ave Marias* que eren del cas; s'ermitanet mos mostrà totes ses habitacions i dependències des Santuari, que és una prova eloquentíssima de sa gran devoció que tot Felanitx i pobles veinats han tenguda sempre a la Mare de Deu de St. Salvador, alsant-hi dalt aquella cucua an alterosa i agüionada aquell grandió edifici a un temps que es carros no hi porien envestir i que tot le hi havien de pujar a esquena de bística.

Ets ermitans volien forsat forsat que hi quedassem a dinar amb ells; però En Tòfol i En Miquel los feren comprendre que no poria esser perque es dinar mos eperava a Binifardell; a-les hores mos feren prometre que un altre dia hi pujariem tots tres per fer-hi tots plegats sa dinada.

Com ja s'era fet tart (prop de les onze), prenguérem comiat d'aquells sants ermitants, i ja forem partits per avall cap a Binifardell.

Bono, Tòfol, vaig jor dir, per amor de Deu reforma sa contarella des nostre insigne *Arnaui Achille Gorghetti Amplabucca!* ¡A veure què succeï passat es punt de s'istiu, com tornàren a Ciutat per s'octubre.

—Jo le hi diré, diu En Tòfol. Amb sa renyada que mos haví dada En Llevantol per sa broma massa sobrada que havíem feta a N'Arnau de que anàs a dir an es Rector des Seminari que, si no li muntaven sa nota, duria es catèdràtic an es Tribunal, — passàrem unes quantes setmanes sensa riure-mos des paratjal de So'n Palafanga; i l'homo, veient que no l'alabàrem ni el bravetjàvem com primer, ja comensava a anar-ne mórrotós i ben alerta a no convidar-mos a prendre café, copa i puro ni bunyols ni raccions de costelles ni cinematografs. Com e-hi estàvem enllepolits, es veure-mos-ne privats mos queia massa tottr i es nostre gavatz reclamava a les totes contra tanta d'austeridat, fins que un dia vàrem dir amb En Mena: —Això no pot anar pus! Si En Llevantol troba que està mal fet que alabem i bravetjem N'Arnau, que no l'alab ni el braveig ell, però ¿per quines cinc cèntes mos ha de privar a noltros de tants d'enganxos i agatges com mos venien de sa bamboleria de N'Arnau? ¡Que's fassa trons idò En Llevantol amb tota sa seua seriedat i formalidat, que les mos fa passar tan tristes, que sa nostra panxa ja se comensa a ruar! I aquell mateix dia anam es cap vespre a esperar N'Arnau que sortís des Seminari a les quatre i mitja per menar-lo-mos-ne a passetjar i comensar a fer-li sa garangola. Surt N'Arnau des Seminari, l'aglapim convidant-lo a anar a passetjar, diu que sí i prenim per sa plassetta de St. Jeroni, per davant Sta. Fe i Sa Fàbrica véia des Gas i cap a *Ca'n Pere Antoni*; i ¡hala a fer-li la barbeta! —Bono li diguérem, i ¿com te va la cosa anguany amb

ses assignatures que cursau i es Catedràtics que teniu?—Estic content de que m'ho demaneu, diu ell, perquè ja m'havia arribat a pensar que no volieu sobre res de mi, veient que casi no me miràveu de cara ni me deïeu ni ase ni besti.—Era per amor d'En Llevantol, li diguérem noltros, que no pot sofrir que fassem una berba.—Bono, diu ell, no me'n parreu de tal homo, perquè és ver que té bon cap i que estudia molt; però an es fondo és un envejós que no pot suportar que ets altres fassen planta de res. Veïes si farà mai que jo no sia de So'n Palafanga i que ses meues Ties i mon pare no el puguen tapar de dobles de vint.—Deixe'l córrer an En Llevantol, diguérem noltros, que esclat d'estudiar! que sia un màrtir de s'estudi tant com vulga i no l'tros divertim-guemós bé i honestament, sense fer cap mal terç a negú, perquè aqueix mon ja's sab que només és fet p'es qui el sab entendre.—Sí que deïs ver! s'exclama N'Arnau.—Vaja idò, deiem noltros, si mos dius això de ses assignatures i des Catedràtics.—Ses assignatures, diu N'Arnau, són *Perfecció de Llatí*.—Altres bony m'és eixit! dic jo, i un que en tenia són dos! Però què dimoni tanta de *Perfecció de Llatí*? ¿No la cursares antany?—Sí, diu N'Arnau; però si n'hi ha dos anys, i llavò exàmens de llatí cada any fins que acaben sa carrea.—Idò sí que hi arribaràs a estar ben *enllatinat!* diu En Mena.—Ja t'ho assegure! diu N'Arnau. I llavò que és un dimoni de llengo, que no sé d'on dimoni la degueren treure! Ell poren dir d'ella lo que diuen d'una setmana cosera es missatges de canostre.—I què en diuen? demanà En Mena, que no és pagès, sinó vilà, fill d'un americà de Sóller, de renyó clos en en materia de diners.—¿Què en diuen? diu N'Arnau. Aquesta cansó:

*Una setmana cossera
té molt mals arrambaments,
com un ca que treu ses dents,
girades a la xisclera.*

—I una setmana cossera què és? diu En Mena.—¿Què ha d'esser diu N'Arnau: una setmana sense cap festa.—Bono, dic jo: i ademés de sa ditxosa *Perfecció de Llatí*, què no hi ha altres assignatures?—Prou que n'hi ha! diu N'Arnau; e-hi ha *Aritmètica* i *Algebra* *Historia Universal* i *Grec*.—¿Així gallet, i tocs per sa cresta! diu En Mena. Segons veig vos volen matar!—Ja tens raó! diu N'Arnau. I llavò que es catedràtics, en lloc de fer-mos-ho gens juder encara afegeixen branques an es feix.—Bono, dic jo: i aqueis senyors què no te tenen totes ses consideracions que pertanyen?—Ells lo que fan, diu N'Arnau, acanyissar-mos fort amb ses llissions, que són massa sobrades, i llavò que se veu que qualcú los ha bufat a s'oreia per favorir En Llevantol, i uns quants més de missers com ell.—Arnau, digué aquí En Mena, per això jo no hi passaria. Creu-me! no't deixes trepitjar! que tampoc no és just que t'hajen de fer sa llenya damunt, essent tu de sa casa que ets i cridat a fer tant de paper dins Mallorca amb el temps! Per poc que tu't sàpigues manetar arribaràs allà on voldràs. Sobre tot, jo si fos tu i aqueis catedràtics comensaven a fer parts i quarts, no se'n escaparien: un *comunicat* damunt es diaris los plantaria etzibant-los es quatre mots de la veritat.—Mena, vaig jo dir, si tu feies aquesta, la bollaries de cap a peus. No és aqueix es camí. Tu lo que has de fer, Arnau, es una altra cosa: tenir bo amb sos catedràtics, anar-los així com es pel los jeu, posar te bé davant ells.—Explique't una mica més, que no t'acab d'entendre, diu N'Arnau.—Ja m'explicaré ja, dic jo. Per exemple, he sentit dir que el Sr. Rector és es qui fa es grec.—Sí que és ver, diu N'Arnau.—Idò bono dic jo: tu t'hi has de presentar, en acabar sa classe, i li dius:—Senyor Rector, comprenc s'importancia grossa que té es grec per un que vol esser

capellà. Jo estic dispost a estudiar-lo de casta granada, i per això vull comprar es millor *Diccionari Grec* que's conega i llavò una collecció d'autors grecs, es més bufarells, es que vostè me dirà: lo mateix li suplic que me diga quin és es *Diccionari* més bo i més gros. Ell es segur que t'ho dirà i creume que allò li farà una impressió sumament favorable envers de tu; i, si tu li estudies una mica, ja voràs que te tendrà la pia i es dia d'ets exàmens te donarà una bona nota. I lo mateix has de fer amb sos altres catedràtics: acostar-t'hi i demanar los quines obres són ses millors que hi haja publicades sobre s'assignatura d'aquell catedràtic, perquè tu desitges comprar-les, anque costin molt, perquè te vols aprofitar tot quant pugues. Aquells catedràtics formaràn un bon concepte de tu; tu dius a ses Ties que has mester cent, docentes pessetes per llibres per porer aprendre bé tot lo que fretura per arribar a esser lo que elles tant desitgen; elles t'enviaràn *diners*, i tu compres tots aqueus llibres, i les dus a mostrar llavò an es catedràtics; i, en sortir de classe, desiera t'hi has d'acostar an es catedràtic a demanar-li tal cosa o tal altra de s'assignatura per porer-la-te aficar dins es cap. Sa questió es fer creure an es catedràtics que tu ets molt aplicat i que t'interesses vitencament per ses ciencies esglesiaístiques, a fi de que te mirin amb bon ull i te tenguen amb bon concepte.—Mena, diu aquí N'Arnau, trob que En Tòfol parla bé.—Com un llibre! diu En Mena. Jo regonec que, duit de s'interés que tenc per tu, te proposava una cosa desbarata. En Tòfol ha pensat millor que no jo; seguí i aniràs bé.

¿Què me'n direu? Ell N'Arnau va romandre tan agraït an aquells consells que li havien donats, que com entrarem dins Ciutat, mos feu entrar a *Ca'n Tomeu* des Born a prendre un *beef steak* i llavò café, copa i *puro*. Desde aquell dia tornarem a sa tasca de divertir-mos amb N'Arnau alabant-lo i bravetjant-lo amb motiu i sense motiu a fi de tenir-lo content i que mos convidàs a prendre qualche cosa d'aquelles que mos agradaven tant, sobre tot no havent-mos-ho de treure de sa butxaca, pagant N'Arnau.

—I allò que tu li havies aconseqüat, dic jo, que tammateix e-hu va fer d'acostar-se an es catedràtics a demanar-los d'aquells llibres?

—Prou que sí, diu En Tòfol. I les va venir molt de nou tot d'una, perquè amb sa fama que tenia N'Arnau de poc estudiador i de distret, no se'n porien avenir aquells bons senyors de que los anàs amb aquelles solfes. Això hu digueren ells mateixos an En Llevantol i En Llevantol m'ho contà a mi; i tampoc no se'n podia avenir ell de que N'Arnau hagués donada tal passa. Però sa questió es que ell, N'Arnau, es crigué a ses Ties que, si volen que ell, en dir missa, ja fos Rector i aviat Canonge, que li enviassen docentes pessetes, que s'eren mester per comprar llibres que només los compraven es qui havien d'esser cosa grossa. Aquelles beneïtes s'ho begueren, i enviaren bil-lo bil-lo aquella cantitat a N'Arnau, que feu venir aquells llibres, i hiala a mostrar-los an es Catedràtics i aquells hòmos que deien: Veiam que serà això de N'Arnau! E-hu hem de veure a on se jeurà En Gelat! A tots feu bona impressió i cobraren coratge de que N'Arnau se seria compost, i que encara donaria bon compte. Però allò d'anar a mirar tants de llibres, li era molt soberc, allà on li venia tan just porer-se enterar des *llibre de text*. L'homo durà una temporada que feia s'obligació; però se'n comensà a cansar, perquè s'estimava més haver-les amb noltros que amb tant de llibram de consulta com havia fet venir. Així es que es catedràtics arribaren a veure que hi havia poca cosa que esperar de N'Arnau, perquè amb tant com s'hi acostava per demanar-los aclaracions

de lo que li havien explicat o des llibrets de consulta que havia mirats, finis finis resultava que no sabia bé ni es *llibre de text*. Noltros per treure més d'ell, sempre figuràvem que condeixebles seus havien dit que hu feia tan bé i tan bé dins sa classe; i que, si En Llevantol se descuidava una mica, N'Arnau li passaria davant. I com N'Arnau sentia això, deia que era ben ver tot allò; i cop en sec mos ne menava a *res'aurant*, fonda o *casino* i allà fèiem sa bauxa, i ell hiala a gar! es més fresquet i xaravell del mon. Aquell any posen an es Seminari una *Schola Cantorum*, una *Capella* o *chor* de *Música Gregoriana* amb obligació d'haver-hi d'anar tots ets seminaristes *interns* i *externs*. En Llevantol i N'Arnau hi hagueren d'anar. Llevantol s'hi aplicà lo que pertocava i no pus; ara N'Arnau s'entregà amb còs i cordes a s'estudi d'aquella *Música*, per la qual es precis regoneixer que té condicions, no tantes naturalment com ell se figura; però no hi ha dupte que això es es seu caire més foguer. Basta sobre que en tot es Seminari no n'hi hagué més que dos que li dassen es brou. En Llevantol mateix li romanía darrera en sa pràctica des cant, encara que no en sò sobre sa teoria. A les-hores se comensà a veure que tenia veu de *baix*, sa veu més garrida des Seminari. Com noltros e-hu ensumàrem, no hu volguem sobre ses ensabonades que li dàrem posant part damunt tots es niguls aquella veu seua; i l'homo tot d'una ja mos deia: Per lo bé que heu parlat, anem amb mi! I s'anà era que mos ne menava a un *restaurant* i allà jvenga una racció de costelles o un bon *beef-steak*, i café, copa i *puro*. Mentres tant ses assignatures de *Grec*, *Perfecció de Llatí*, *Aritmètica* i *Algebra* i *Historia Universal* ranquetjavien ferm per motiu de que N'Arnau darrera sa *Música* perdía s'ase i ses magranes, però ell se figurava que en dues o tres setmanes abans d'ets exàmens se poria preparar bellament de totes i luff-se an ets exàmens. Aqueis comptes foren errats, perquè amb això d'assignatures s'ordi de lluny engreixa; s'ha d'estudiar tot l'any, així com e-hu fa En Llevantol.

I què li succeí, deman jo, an ets exàmens a N'Arnau?

—I què li havia de succeir? diu En Tòfol. Que es catedràtics per compassió i per lo quant creien que havia fet tot quant poria, li donaren just *Meritus*. Quant ell anà an es Secretari d'Estudis a veure quina nota li havien donada, allà on ell feia comptes lo manco d'un *benemeritus superior*, quant va veure que just tenia *meritus*, se'n dugué un enuig gros de tot. Quant arribà a ca-ses senyores Xeretes, estava fet un Nero, treia foc p'es caixals i rois de paraules lletges ferm contra es Catedràtics, jurant i perjurant que li eron uns contraris, que li tenien enveja, que sabien tant d'examinar com s'ase d'ensafranar, que no ha menjat espiciat mai, i que per via d'un conegut de ses Ties faria escriure a Madrid contra aquella injusticia tan grossa com li havien feta. En Mena hu prengué molt tort que li hagués i feta tal endemesa a N'Arnau es catedràtics des Seminari, i se destremà contra ells posant los com un pedàs brut, fins que acabà per dir:—Vols un consel meu, Arnau? No torns pus an es Seminari! Passa a Monti-Sión amb noltros; prens es Batxiller, te'n vens a Barcelona amb noltros i estudies de misser te fas capellà just amb dos anys de Moral que cursis. I essent capellà i misser, no dic res si t'obriràs pas per on-se-vaia! Una Rectoria serà poc per tu; pegaràs a Canonge tot d'una. Com N'Arnau sent això, romà tot estafarilat de de-nou que li vengué, fins que se gira a mi i me diu:—Tòfol, trob que En Mena ha tenguda sa gran idea!—Però tú, Mena, dic jo, n'estàs segur de que tot això que has dit se pot fer?—I tan segur com n'estic. Sobre tot, demanau-ho an

En Llevantol! Anam a demanar-ho an En Jordi, i En Jordi digué que si que an es missers, per ordenar los de prever, just los fan estudiar Moral. Però an En Jordi no li motàrem sobre aillò de N'Arnau passar a Monti-Sión deixant es seminari i prendre després sa carrera de Misser. I En Mena llavò rebaté es clau dient:—Creu-me, Arnau! així hu has de fer. I a ses Ties les ginyaràs de passar a Monti-Sión si les dius que, per esser molt dins l'Esglesia de Deu, se necessita sa carrera de Misser, que és es camí més curt per un pujar a riat an es cap-curucull. Estigues segur de que les ginyaràs a ses Ties, si t'hi pegues ea tenps aqueis tres mesos des punt. I així venint a Monti-Sión amb noltros tenràs més llibertat i poràs anar allà on te don la real gana; i no serà com ara que, per prendre café, hem d'anar a un *casino* amagat, a *Ca'n Tomeu* des Born e-hi hem d'entrar per darrera, no porem passar p'es Born quant e-hi ha tantes de senyories i criadetes tan polides que s'hi passetgen, ni pots anar an es teatre. Vaja! no pots anar a casi enlloc que no te posin sa llengo damunt sobre si ets seminarista o deixes d'esser-ho. S'homo deu haver de conèixer es bé i es mal i veure-hu tot per sobre que es lo que més li convé. Perquè quí t'ha dit a tu que sia lo que més te convé es capellaatge? ¿Què no veus que no has vist el mon per un forat? ¿Qui t'ha dit a tu que no t'entr per s'ui dret qualche fia d'Eva, i que no't fasses trons de tot per junyir-te a nb ella baix de jou del Sant Matrimoni? Per això te convé a caramull passar a Monti-Sión i llavò cursar sa carrera de Lleis. ¿Què, en acabar, es cap te tira per esser capellà? T'hi fas, i bona nit, Pastora! ¿Què es cap no t'hi tira? Idò mira, no tens res perdit; ja ets misser, i llavò te cases o te mantens fadrí, així com te don la gana. Com se suposa que a ses Ties no los has de dir res d'això de no esser capellà, si es cap no t'hi tira; sinó que sempre has de dir que vols passar a Monti-Sión per porer esser un capellà més sabut i que t'hagen de fer cosa grossa, vulguen no vulguen, es dia que tu digues missa.

Aquella pretxa d'En Mena feu tanta d'impressió a N'Arnau, quedés de aquell moment resolué fer tot quant aquell li havia aconseqüat, i per celebrar aquella feta mos ne menà a dinar a *Ca'n Tomeu* des Born, i fene un dinar allò que's diu de reis. Com se suposa, mos amagàrem d'En Llevantol; i, com tots ja estàvem examinats, calascó prengué per son vent cap a sa seua vila, i tornarem passar un estiu tan divertit com sabèrem i poguèrem.

Com En Tòfol digué aquestes darreres paraules, ja erem davant ses *cases* de Binifardell, i hagué de posar forqueta, deixant allò que li mancava contar per quant haurien dinat que mos n'aniríem a Felanitx, a on digué que mos acompanyaria.

Fins dissapte qui vé, idò, si Deu ho vol i Maria.

PAU FORA-EMBUIS.

Qubada

I
L'estrella més pura,
poruga ja guaita;
tremola agradosa
d'allà la muntanya.
Ben haja l'estrella,
l'estrella de l'auba!

II
Els galls que dormien
davall les porxades
¿Què és lo que ara veuen,
que tant i tant canten?
Han vista l'estrella,
l'estrella de l'auba.

III
Les flors senyoriwoles,
de rou tot brufades,

l'embat les bressola,
els ulls xalests baden,
Han vista l'estrella,
l'estrella de l'auca.

IX
Les boires se gronxen,
la lluna s'apaga;
pitulant els aucells
estiren les ales
perque'l sol envia
l'estrella de l'auca.

V
Cansats se condormen
malalts i malaltes,
i alegres somien
visions d'esperança;
que 'ls mals i la fosca
defugen de l'auca.

VII
Per que'l monestir
ventant les campanes
ja crida a matines
escolans i frares?
perque vol que resen
L'estrella de l'auca.

VII
Estrella que t'rostres
quant fugen les altres,
per que 'm desxondeixes
tant dematinada?
En lletres que lluen
respon l'estel d'auca.

VIII
—Amic, aprafita
la vida que passa;
de fosca nesquèrem,
la llum ens aguaita.
Del sol de la gloria
la vida n'és l'auca.

† MARIAN AGÜLLÓ.

Ses dones bambes

(Acabatai)

I heu de creure i pensar i pensar i creure que aquell cercador de dones bambes, seguí endavant sense es canador de terres, a veure si en veuria d'altres de dones tan bambes com sa seua.

Canina caminaràs, passa per davant unes casetes de fora-vilas i m'hi veu una dona amb una canya d'emblanquinar entreveçada davant es portal, i sa xeuba empeny qui empeny a sa canya i amollant batals i pussetes tot dret d'enfadada que estava.

—I ara què teniu, germaneta? diu es cercador de dones bambes.

—¿Què he de tenir? diu ella. M'han llogada per emblanquinar aquesta caseta, i ara aquesta canya no vol passar per aqueix portal! Vos mateix e-hu veis que no'l vol passar. I sa meua ansia és de no romprela, tant com la vincl! il vos assegure que és una canya de primera de primera per emblanquinar! I què havia d'anar a creure jo que no pogués passar p'es portal.

—Però bé, germaneta, diu es cercador de dones bambes, ¿i per que la voleu passar de través? Per que no la posau dreta i la tombau un poc per davant o un poc per darrera, veiam si hi passarà?

—Si que'm pens que haureu afinat es fil de ses neules amb aquesta idea que heu tenguda! diu aquella mellença.

I ¿què fa ella? Posa sa canya dreta, la tomba un poc per davant, i ja hu crec que en passà p'es portal.

Aquí aquella dona sa gira. I donà mil gracies an aquell cercador de dones bambes, p'es gran favor que li havia fet.

—Això no és cosa! diu aquell, fent-se creus de sa bamboleria d'aquella pertefè!

I seguí endavant pegant-se tocs p'es cap i fent mans-belles d'admiració, i no parava de dir:

—Sobre tot canyella, que fa bon brou! ¡Aquesta si que hu és bambal! ¡Veïès no sebre fer passar sa canya

d'emblanquinar per aquell portal! Si que hu ha d'esser agafada amb cans amb un gambaner! ¡Ell jo no sé encara si pren ventatge a sa meua! Jo no pendria per no triar!

Camina camidaràs i cerca qui cerca dones bambes, des cap de dies passa per davant unes altres casetes de fora-vila, i m'afina damunt una paret un home sense calsons i una dona abaix amb uns calsons en ses mans parant com si's calsons fossen un sac. I assetxuaixí aquell homo pega bot a s'endret des calsons i només e-hi aficà una cama; s'atra cama li romangué fora des calsons.

Es cercador de dones bambes, com aquells no l'havien reparat, s'amaga dins un magraner agre que hi havia allà de molta toria, de manera que ell e-hu veia tot i aquells dos no'l veien a ell ni sabien si hi era.

—Ara he de veure, diu es cercador de dones bambes, què dimoni fan aqueis dos.

I repara que s'homo tot d'una que va veure que no havia endevinades ses dues cames des calsons amb ses seues cames, si no just amb una, zas! se torna enfilaà dalt se paret, i bota de bell nou damunt es calsons que sa dona tenia aixamplats d'olla just allà baix; i si sa primera vegada just aficà sa cama dreta dins es calsons, sa segona just e-hi aficà s'esquerra.

—Torne-hi, cap verme! digué aquí sa dona. No sé com no tens més dret! Pega es bot bé homo! veiam si en sortirem!

Aquell homo se torna enfilar dalt sa paret. Bota altre pic damunt es calsons, i aqueixa vegada no endevinà cap cama, sinó que va pegar en-terra fora des calsons.

Aquí homo i dona comensen a gatinarse perque ell li deia a ella que no sabia parar, i ella li deia a ell que no sabia endevinar es bot; i tant s'arribaren a encendre, que es cercador de dones bambes va tenir por de que no s'aferrussassen, i per això surt de dins es magraner i se planta davant aquells dos babaluts, que quedaren sense polsos com el veren no sabent d'on les compareixia.

—No hàieu por de res! diu ell an aquells dos. Jo passava per aquí, i com vos he vist que feieu aqueixa trescalamena d'un parar i s'altre botar, me som amagat dins aquell magraner per veure que arribarieu a fer. Com he vist que ja vos volieu pegar, som sortit per posar pau. ¡Veiam per quines cinc centes és que feis això!

—Jo vos ho diré, diu aquell botador. Aquesta dona meua és així com Deu l'ha feta, més caparruda que un forc d'ais. L'ha aficada que per posarme es calsons, he de botar de dalt aquesta paret i ella ha de parar a baix amb sos calsons ben aixamplats per s'olla, i jo botant he de pegar amb ses dues cames dins es calsons; i mos resulta que devegades he de botar deu i dotze i a voltes quinze vegades just per posarme es calsons, que abans de casar-me, els'e me posava amb manco de mig minut.

—Germanet, digué aquí es cercador de dones bambes. Si vos he d'esser franc, no sé quin de voltros dos és mes bambol: sa vostra dona que vol que vos poseu es calsons així o vos que hi consentiu a fer tal trescalamena.

I es cercador de dones bambes, los deixà tots dos en porret, i ja va esser partit de d'allà, tot dient:

—Me sembla que per bambal aquesta escarxella en vol amb qui alena; no és duptós de que guanya a sa meua.

Camina caminaràs aquell malanat seguí endavant cerca qui cerca dones bambes.

Des cap d'un parei de dies topa a unes altres casetes de fora-vila amb una grandiosa olivera davant, que tenia una soca com una caixa de carro de parei adreçada amb so nas cap amunt i a un costat tenia un bonyarro des comú d'un cossi, i lo bo era que

aquell bonyarro estava tot embenat, i davora una paret e-hi havia una dona que feia foc a una caldera posada dalt uns fogons, i aquella dona que s'arrabassava una cara de nita i mal-aixamussa que no vos ho poreu pensar.

An es cercador de dones bambes tot allò li vengué molt de nou; i un cop se mirava es bony de s'olivera veient-lo tant embenat, un cop clavava la vista an aquella dona, i a sa caldera.

Aquella dona no pogué estar pus i entimà aquesta an aquell paratjal:

—Trob que el vos mirau ferm an aquest bony.

—El me mir, diu aquell cercador de dones bambes, perque no comprenc com el reuiu tan embenat.

—Idò jo vos ho diré, diu aquella. Feia estona que aquest bony me dava mal de-caps per lo quant un bony no és cosa bona, i aquesta olivera es tan fenera que ella tota sola mos mantén d'olives, tantes en mengem, i això que noltros en som afectats. Un dia passà per aquí una persona de molt de respecte, se mira aquest bonyarro, i jo li demàn: —Que trobau que li pot dur cap mal resultat an aquesta olivera? I ell me diu: —Es ben segur que no li durà gens de bé. —I quin remei e-hi veis vos? dic jo, per decantar aquest bony?

—Posau-li coques de vaumes! diu aquella persona, i s'espitxa I que faig jo? Ja som partida a cercar vaumes i vaumes, i venga-les dins sa caldera! i foc davall! ¡hala a posar coques i més coques an es bony per veure si vendria a madurament i se foradaría o esclataría!

—I que fa molt de tems que n'hi posau de coques? diu es cercador de dones bambes.

—Quatre anys! diu aquella bamboleta. ¡I ja no sé a on n'he d'anar a cercar de vaumes perque les he esveïdes una hora al redó.

—I no vé gens a madurament? diu es cercador de dones bambes. ¿No dona senyes d'haver-se de foradar prest?

—Res, diu aquella bereiola. Es tan fort i tan dur com es primer dia que comensàrem amb ses coques de vaumes!

Com aquell cercador de dones bambes senti aquelles comendacions, deixa en banda aquella xemeroia, i seguí es seu camí, pegant-se tocs p'es cap i fen mans-belles i dient:

—Aquesta si que hu és bambal! Ell jo no sé si guanya a totes a esser-ho. Així mateix se necessita tenir-ne molt de toix per passarse quatre anys posant coques de vaumes a un bony d'olivera per que venga a madurament i se forat! ¡Com es verneidissim!

Camina caminaràs i cap envant te faràs, arriba aquell cercador de dones bambes a unes cases de possessió molt gran, i veu a sa carretera una partida de criats i criades que tots feien cara d'avorrits i de nials.

Allò li cridà s'atenció, s'hi costa i les demana si tenfen res de nou com estaven d'aquella manera.

I tant com tenim de nou! diu un d'ells. Tenim sa senyora que ha perdut es cap. S'altre diassa caigué viuda, sense cap infant, amb unes ganes rabioses de tenir-ne. I heu de creure i pensar i pensar i creure que s'altre dia una porcella se'n entra per dins ses sales i ja no tengué altra banda a on anar-se a posar que dins un bres preciosíssim que sa senyora el tenia a punt fa molts d'anys per com sa comare li dugués cap nini. Sa gran brutança de sa porcella trobà es jas tan blan que s'hi adorm; sa senyora la hi afina, i sa posa a dir: —Això és una fieta meua que Deu m'ha enviada! Noltros li diguérem: —Pero senyora! ¿com no veu vossa mercé que això es una porcella i no una nina! —¿Què és això? diu ella. Es primer que s'atans a dir-me que això no és una fia meua, l'enjec a l'acte! ¡I mirau quin dia vos ho dic!

I aquesta m'és vera? diu es cercador de dones bambes.

—Passa de vera! diuen aquells criats i criades. Per un desengàn vostro entrau i veureu tot s'endiemenjat.

¿Què me'n direu? Ell aquells criats i criades acompanyaren es cercador de dones bambes allà on sa senyora tenia sa porcella dins es bres, i digueren:

—Senyora, aquí hi ha aquest homo que desitja veure sa seua fia.

—Ja estic ben contenta! diu sa senyora. Arrambauvos, germanet, i veureu quina pintura de fia meua tenc aquí.

Aquell homo s'acosta an es bres, e-hi veu sa porcella ajaguda, i sa senyora que li deia *gu gu* just i fet de si fos estada una ninona i no una porcellinona.

Aquí aquell cercador de dones bambes no pogué agontar pus; se despedeix lo millor que sabé d'aquella gran bambolassa de sa senyora; i, com va esser a sa carrera, digué an es criats i criades que l'acompanyaven.

—Fiets i fiets! jo tenc una dona molt bambal. Vaig fogir d'ella per corre el mon a veure si en trobaria de més bambes que, i ja n'he trobades tota una cateifa que li guanyen de molt en bamboleria: però cap n'he havia trobada de tan bambal com aquesta senyora vostra. Així és que ja no vui cercar pus; me'n torn a ca-meua, i malatjaré sofrir-la a sa meua dona tal quina és; i confii de que, si hu prenc en paciència, me bastará per gonyar el cel.

Així hu va fer aquell bo d'homo, i encara deu esser viu si no és mort.

I al cel mos vegem tots plegats Amèn.

¡Alerta!

La donzella tota cor,
massa als jovenets escolta;
un li deia:—¡Què t'estim!
l'altre li diu:—¡Què ets d'hermosal!

Un li demana l'amor:
¡Quines paraules tan dolces!
¿Què farà, que no farà? ..
Ja no dorm llargues estones.

Donzella, no hi cregues massa
en promeses amoroses;
ten per cert que, de deü nou,
son fum que s'en va i no torna.

MATEU OBBADOR.

Noticies de Manacor

Dissapte passat, per estar mal informats diguerem que es quadro de la Beata que han posat a la parroquia, l'havia fet N'Alcover de Sineu essent així que l'ha fet un país nostre, D. Miquel Vadell, qui també se'n desfà des trunfos. Mes val així! Mos n'alegram i li enviam s'enhorabona.

Sa setmana passada mos va fer una bona saó; però amb un vent tant fort, que va fer matxper molts de redols deixant els camps molt mal parats.

Parèix que aquesta vegada comensaran es camí des ferro-carril de Manacor fins Artà, gracies a Deu! Molt ho desitjam. La més cumplida enhorabona an els directors.

Tipo. lit. de Amengual y Muntaner.